

Universitat de Girona
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales

Diplomatura de Ciències Empresariales

Curs 1998-99
1r quadrimestre
Assignatura optativa
4,5 crèdits

Departament d'Economia

Campus de Montilivi
17071 Girona
Fax 34 (9) 72 41 8032
c.e. rosar@enterprise.udg.es

PROGRAMA D'HISTÒRIA INDUSTRIAL

Professor/a: Rosa Ros

Objectius: L'objectiu de la primera part de l'assignatura és introduir l'estudiant en l'anàlisi de la dinàmica del procés històric d'industrialització, posant especial èmfasi en l'estudi del canvi tecnològic i de les transformacions de l'empresa industrial. En la segona part, s'estudiaran algunes de les experiències més rellevants d'industrialització posteriors a 1945 -tenint en compte els antecedents històrics convenients per a l'explicació de cada cas-, amb l'objectiu de comprendre la pluralitat del procés d'industrialització.

Programa teòric:

PRIMERA PART: TEMES D'HISTÒRIA INDUSTRIAL

Tema 1: Creixement econòmic, industrialització i desigualtat: una visió a llarg termini i alguns models explicatius.

- 1.1. Pautes del procés d'industrialització a llarg termini.
- 1.2. Model o models d'industrialització?
- 1.3. Els factors del creixement econòmic.

Tema 2: La dinàmica del canvi tecnològic

- 2.1. Ciència i tecnologia
- 2.2. Continuïtat i discontinuïtat del canvi tècnic.
- 2.3. Innovació tècnica, impuls de la demanda i preus relatius dels factors: exemples històrics
- 2.4. Desequilibris i convergència tecnològics
- 2.5. Direcció unilineal o camins alternatius del canvi tecnològic
- 2.6. Alguns problemes entorn de la difusió tecnològica.

Tema 3: El canvi organitzatiu: introducció a la història de l'empresa industrial.

- 3.1. La revolució industrial i el sorgiment de l'empresa moderna
- 3.2. La lògica econòmica de la gran corporació industrial
- 3.3. La gran corporació industrial: les diverses experiències nacionals i sectorials fins a 1940.
- 3.4. La difusió del model americà després de la Segona Guerra Mundial.
- 3.5. Persistència i revitalització de la petita empresa durant el segle XX.
- 3.6. L'empresa japonesa

SEGONA PART: MODELS D'INDUSTRIALITZACIÓ (1945-1980)

Tema 4: L'experiència de la industrialització substitutiva d'importacions a Amèrica Llatina

- 4.1. La substitució d'importacions: de situació forçada a estratègia d'industrialització.
- 4.2. Les fonts del capital: estat, multinacionals i deute extern.

4.3. Les distorsions de l'economia i de la base industrial.

4.4. Les realitzacions i la crisi del model

Tema 5: Els nous països industrials d'Àsia.

5.1. Els nous països industrials d'Àsia en l'economia mundial.

5.2. Agricultura i desenvolupament rural.

5.3. Polítiques industrials i comercials.

5.4. La formació de capacitats tecnològiques.

Tema 6: La convergència de l'Europa del sud

6.1. L'herència del passat: apunts sobre la industrialització espanyola i italiana abans de la Guerra Civil i de la Segona Guerra Mundial.

6.2. Dues trajectòries contraposades: la postguerra a Espanya i a Itàlia.

6.3. Inversió, oferta de treball i sector exterior en el *boom* econòmic espanyol i italià.

6.4. La incidència de la crisi dels setanta a Espanya i a Itàlia.

Tema 7: El declivi relatiu d'algunes economies industrials avançades: EEUU i el Regne Unit.

7.1. Dos punts de partida: "climateri" britànic i hegemonia nordamericana.

7.2. Les interpretacions institucionals del declivi britànic: l'estructura de l'empresa i el paper de l'Estat.

7.3. El problema del relentiment del creixement de la productivitat a EEUU des de finals dels seixanta.

Programa pràctic:

Les pràctiques consistiran en exercicis relacionats amb aspectes determinats de cada tema, plantejats a partir de les lectures obligatòries.

Desenvolupament del programa al llarg del curs: Cada una de les parts de l'assignatura correspon aproximadament al 50 per 100 de les hores lectives. Pel que fa a la primera part, el tema 1 té un caràcter introductori i el gruix de les classes es dedicaran a les lliçons 2 i 3. En la segona, es mantindrà a grans trets un equilibri en les hores lectives dedicades a cada un dels quatre temes que la formen.

Al llarg del mes de novembre es realitzaran quatre hores lectives corresponents a Activitats Acadèmiques Dirigides (AAD), que consistiran en el comentari en grups reduïts dels exercicis pràctics realitzats pels estudiants. Les tres sessions restants d'AAD es portaran a terme, també convocant els estudiants per subgrups, durant el mes de gener, i es dedicaran a comprovar el grau de seguiment del programa de cada estudiant i els dubtes que puguin sorgir sobre les lectures obligatòries.

Sistema d'avaluació: L'avaluació de l'assignatura consistirà en la realització d'un examen escrit referent al programa desenvolupat i a les lectures obligatòries. La nota d'aquest, sempre i quan sigui superior a 4, ponderarà un 80 per 100 de la qualificació, i els exercicis de pràctiques un 20 per 100.

Bibliografia bàsica:

-BUSTELO, P., *La industrialización en América Latina y Asia Oriental. Un estudio comparado de Brasil y Taiwan*, Universidad Complutense, Madrid, 1994.

-CARRERAS, A., "La industria: atraso y modernización", a NADAL, J., CARRERAS, A., SUDRIÀ, C. (comp.), *La economía española en el siglo XX. Una perspectiva histórica*, Ariel, Barcelona, 1987, pp. 280-312.

-CHANDLER, A., *Escala y diversificación. La dinámica del capitalismo industrial*, Premsas Universitarias de Zaragoza, Saragossa, 1996, capítol 2.

-ROSENBERG, N., *Tecnología y economía*, Gustavo Gili, Barcelona, 1979.

Bibliografia complementària:

-BAIROCH, P., "International Industrialization Levels from 1750 to 1980", *Journal of European Economic History*, 2, 1982, pp. 269-333.

-BAUMOL, W.J., BLACMAN, S.A., WOLFF, E.N., *Productivity and American Leadership. The Long View*, MIT Press, Cambridge Mass., 1989.

-BETHELL, L., ed., *Historia de América Latina*, vol. 11: *Economía y sociedad desde 1930*, Crítica, Barcelona, 1997.

-BULMER-THOMAS, V., *The Economic History of Latin America since Independence*, Cambridge University Press, Cambridge, 1994.

-BUSTELO, P., *Economía política de los nuevos países industriales asiáticos*, Siglo XXI, Madrid, 1990.

-CAIRNCROSS, A., *The British Economy since 1945*, Blackwell, Cambridge Mass., 1995.

- CHANDLER, A., *La mano visible. La revolución en la dirección de la empresa norteamericana*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1988.
- HEWITT, H. JOHNSON, D. WIELD (eds.), *Industrialization and Development*, Oxford University Press, Oxford, 1992.
- GARCÍA RUIZ, J.L. (coord.), *Historia de la empresa mundial y de España*, Síntesis, Madrid, 1998.
- GRAZINANI, A. *Lo sviluppo dell'economia italiana*, Il Mulino, Bolonya, 1992
- PIORE, M.J. i SABEL, Ch. F., *La segunda ruptura industrial*, Alianza, Madrid, 1990.
- PYKE, F., BECATTINI, G., SENGENBERGER, M., *Los distritos industriales y las pequeñas empresas*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1992-94.
- TEICHOVA, A., LÉVY-LEBOYER, M., NUSSBAUM, H., *Empresas multinacionales, finanzas, mercados y gobiernos en el siglo XX*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1990.
- ZAMAGNI, V., *Dalla periferia al centro. La seconda rinascita dell'Italia, 1861-1981*, Il Mulino, Bolonya, 1992.